

Інноваційні педагогічні практики у викладанні естрадного співу: міждисциплінарний підхід

Кдирова І. О.¹, Шакула К. О.², Федоренко О. В.³, Мирошніченко О. М.⁴

Опубліковано	Секція	УДК
01.10.2025	Освіта/Педагогіка	78.071.2:378

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17187494>

Анотація. Метою дослідження є систематизація та аналіз сучасних педагогічних практик у викладанні естрадного співу з позицій міждисциплінарного підходу для виявлення ефективних шляхів інтеграції цифрових технологій, культурологічних і психологічних знань у процес підготовки майбутніх виконавців. У методології використано наукові методи порівняльного та системного аналізу літературних джерел з мистецтвознавства, педагогіки та культурології, а також методи синтезу для узагальнення практичного досвіду впровадження інновацій у музичну освіту. Результати аналізу засвідчили основні тенденції інтеграції цифрових платформ, мультимедійних ресурсів та інтерактивних методів навчання у систему підготовки естрадних співаків. Особливу увагу приділено використанню VR/AR-технологій, гейміфікації навчального процесу, психологічної підготовки до сценічних виступів, а також культурологічному осмисленню репертуару. Новизна дослідження полягає у формуванні системного підходу до викладання естрадного співу, який враховує як мистецькі, так і педагогічні аспекти, спрямовані на розвиток креативності, сценічної майстерності та здатності до міжкультурної комунікації. Визначено низку викликів, таких як пандемія та воєнний стан, що утруднюють навчальний процес, підкреслено важливість адаптації цифрових технологій до навчальних програм, зокрема необхідність підвищення цифрової компетентності викладачів та подолання технічних і соціокультурних бар'єрів. Перспектива подальших досліджень передбачає аналіз ефективності конкретних педагогічних інновацій у викладанні естрадного співу, а також розробку методичних рекомендацій для викладачів і студентів щодо інтеграції міждисциплінарних підходів у сучасну мистецьку освіту.

Ключові слова: естрадний спів, педагогічні інновації, міждисциплінарний підхід, цифрові технології, сценічна майстерність, мистецька освіта.

¹ заслужена артистка України, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри «Музичне мистецтво естради» КВЗО КОР «Академія мистецтв ім. Павла Чубинського» (Київ, Україна) ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2717-904X>

² викладач Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтва (Київ, Україна) ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9845-6550>

³ викладач Київської дитячої школи мистецтв імені Л. Ревуцького №5 (Київ, Україна) ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-8140-115X>

⁴ старший викладач кафедри «Музичне мистецтво естради» КВЗО КОР «Академія мистецтв ім. Павла Чубинського» (Київ, Україна) ORCID: <https://orcid.org/https://orcid.org/0009-0003-2229-5102>

Innovative Pedagogical Practices in Teaching Pop Singing: An Interdisciplinary Approach

Annotation. The purpose of the research is to systematize and analyze contemporary pedagogical practices in teaching pop singing from the standpoint of an interdisciplinary approach in order to identify effective ways of integrating digital technologies, cultural studies, and psychological knowledge into the training process of future performers. The methodological basis of the study involves comparative and systemic analysis of scholarly sources in art studies, pedagogy, and cultural studies, as well as methods of synthesis for summarizing practical experiences of implementing innovations in music education. The results of the analysis revealed the main trends in integrating digital platforms, multimedia resources, and interactive teaching methods into the system of pop singing training. Special attention is paid to the use of VR/AR technologies, gamification of the educational process, psychological preparation for stage performance, as well as cultural interpretation of repertoire.

The novelty of the study lies in the development of a systematic approach to teaching pop singing, which integrates both artistic and pedagogical aspects aimed at fostering creativity, stage performance skills, and the ability for intercultural communication. A number of challenges have been identified, such as the pandemic and martial law, which complicate the educational process. The importance of adapting digital technologies to curricula has been emphasized, particularly the need to enhance teachers' digital competence and to overcome technical and socio-cultural barriers. The prospects for further research include analyzing the effectiveness of specific pedagogical innovations in teaching pop singing, as well as developing methodological recommendations for teachers and students on integrating interdisciplinary approaches into contemporary art education.

Keywords: pop singing, pedagogical innovations, interdisciplinary approach, digital technologies, stage performance, art education.

Вступ

Сучасний етап розвитку мистецької освіти позначений активною інтеграцією цифрових технологій та інноваційних педагогічних практик, що докорінно змінюють підходи до підготовки майбутніх виконавців. Особливу актуальність ці трансформації мають у сфері естрадного співу, який вирізняється своєю динамічністю, постійним пошуком нових форм сценічного вираження та високим рівнем конкуренції на сучасному музичному ринку. Традиційні методики викладання, що спираються передусім на класичні вокальні школи, поступово втрачають свою ефективність у контексті потреб цифрового покоління студентів, які засвоюють знання через інтерактивні формати, мультимедійні ресурси та індивідуалізовані освітні траєкторії.

Необхідність дослідження теми зумовлена тим, що підготовка естрадного співака потребує як розвитку вокальних навичок, так і формування комплексних компетентностей — сценічної майстерності, креативності, здатності до міжкультурної комунікації та цифрової грамотності. Сучасний міждисциплінарний підхід фахівців має тенденції до синтезування у навчанні елементів мистецтвознавства, педагогіки, психології та культурології, маючи за мету створити ефективну модель освітнього процесу. У цьому контексті важливим завданням є систематизація інноваційних практик та виявлення їхнього потенціалу для модернізації навчання професійних співаків.

Актуальність обраної теми визначається потребою у формуванні сучасної методологічної бази для викладання естрадного співу, яка відповідала б викликам цифрової епохи та сприяла підготовці конкурентоспроможних виконавців.

Початок 2020-х років позначене активною цифровізацією мистецької освіти та зміною методологічних підходів до підготовки виконавців, зокрема естрадних співаків. У міжнародному контексті дослідники підкреслюють зростання ролі *медіа-платформ*

та участі аудиторії як чинників, що трансформують навчання вокалу й сценічної майстерності (ініціативна, мережево-орієнтована освіта) [1]. Дослідники наголошують, що сучасний вокаліст готується не тільки для сцени, а й для мережевої присутності: YouTube, TikTok, Instagram, які стають новими майданчиками для апробації виконання. Аудиторія тут не лише споживач, а й учасник навчання (фідбек, мережеві колаборації, краудсорсинг).

Навчальний процес у сфері музики та вокалу активно інтегрує онлайн-платформи (Zoom, Google Classroom, Moodle, спеціалізовані DAW та сервіси типу *Soundtrap*, *BandLab*), що призвело до появи нових методів підготовки співаків — дистанційні майстер-класи, відеоаналіз виступів, використання VR/AR для моделювання сцени [2, 388-395]. Культурологічні студії показують: естрадна сцена давно вийшла за межі суто естетичної підготовки, інтегруючи соціально-комунікаційні компетентності, медіаграмотність і самопрезентація. Естрадна освіта більше не обмежується технікою співу: важливими стають навички управління особистим брендом, вміння працювати з публікою різних культур. Такий підхід відповідає глобальним трендам інтеграції мистецьких і соціально-комунікаційних компетентностей [3; 124-144].

В українському науковому дискурсі простежується *еволюція уявлень про естрадну пісню* — від жанрово-стилістичного опису до аналізу соціокультурних функцій. Сучасні напрями досліджень охоплюють:

- естрадну пісню як носій ідентичності та соціальних цінностей [4];
- взаємодію естради з фольклором і популярною культурою (історико-стильові та перформативні аспекти) [3];
- постколоніальні виміри розвитку української естради на зламі XX–XXI ст. [5, 145–152].

Паралельно розвивається напрям праць, що висвітлює *мистецький активізм і суспільну роль музики*: від теорії протестної культури до емпіричних досліджень впливу арт-практик на установки аудиторій [6]. Результати безпосередньо релевантні для педагогіки естрадного співу, адже вказують на потребу формувати у здобувачів комунікативну, етичну та громадянську компетентності поряд із вокально-технічними.

Разом із тим виявляється низка методологічних прогалин, що й зумовлюють проблематику цієї статті:

Недостатня інструменталізація цифрових технологій (DAW-платформи, онлайн-студії, VR/AR моделювання сцени, гейміфікація) саме у структурі навчальних модулів естрадного співу — більшість джерел зосереджується на загальній цифровізації освіти [1; 2], залишаючи мистецькі спеціальності поза детальними розробками.

Брак *емпіричних оцінювань* ефективності інновацій. У дослідженнях домінує описовий рівень аналізу, тоді як практичні заміри – до-/пост-тестування вокальних і перформативних компетентностей, створення критеріїв для оцінювання сценічної майстерності – майже відсутні. Це ускладнює перевірку реальної результативності цифрових та міждисциплінарних методик [4].

Недостатня інтеграція *психології виконавства*. Подолання сценічної тривожності, розвиток креативності й навичок самопрезентації здебільшого досліджуються окремо від культурологічного осмислення репертуару [5]. Водночас саме міждисциплінарне поєднання цих компонентів може забезпечити формування цілісних компетентностей сучасного вокаліста.

Обмежена кількість праць, що поєднують *соціокультурну місію естрадної пісні* (ідентичність, активізм, інклюзія) з *конкретними методиками викладання* й інструментами формативного оцінювання [6] у мистецькій освіті — тобто потрібні такі інструменти, які дозволяють відстежувати поступ студентів не лише за фактом виконання (як на іспиті), а протягом усього навчального процесу.

Таким чином, сучасний стан розробки теми підтверджує: є ґрунтовні культурологічні й соціальні студії естрадної музики, є напрацювання щодо активізму та цифровізації освіти, однак *бракує системного педагогічного каркасу* для викладання естрадного співу, який одночасно: (а) інтегрує цифрові інструменти; (б) спирається на психологію виконавства; (в) враховує культурологічні наративи й місію естрадної пісні в суспільстві.

Запропонована в статті модель спрямована саме на закриття цих прогалін.

Метою даної статті є дослідити інноваційні педагогічні практики у викладанні естрадного співу з позицій міждисциплінарного підходу, що поєднує мистецтвознавчі, культурологічні, психологічні та цифрові компоненти.

Завдання дослідження полягають у:

- систематизації сучасних наукових підходів до організації освітнього процесу в естрадному мистецтві;
- аналізі використання цифрових технологій та мультимедійних платформ у навчанні естрадного співу;
- виявленні ролі психологічної підготовки та культурологічного осмислення репертуару у процесі формування виконавських компетентностей;
- окресленні переваг і ризиків впровадження інноваційних методик у практику викладання естрадного співу;
- формулюванні рекомендацій щодо інтеграції міждисциплінарних підходів у систему мистецької освіти.

Результати

Впровадження інноваційних педагогічних практик у викладанні естрадного співу є невід'ємною складовою трансформаційних процесів сучасної мистецької освіти. Використання цифрових технологій, інтерактивних методів та міждисциплінарних підходів має за мету підвищити ефективність навчального процесу, сформувати у здобувачів освіти комплекс сучасних компетентностей — від вокально-технічних навичок до сценічної майстерності, креативності та здатності до міжкультурної комунікації.

Серед ключових інноваційних методів варто виокремити інтеграцію цифрових платформ для онлайн-співпраці та запису (Soundtrap, BandLab, Cubase), використання адаптивного навчання, що враховує індивідуальні особливості студентів, розвиток цифрової грамотності майбутніх виконавців, а також урахування етичних аспектів цифровізації, пов'язаних із академічною доброчесністю та авторським правом. Усе це сприяє модернізації традиційних методик і створює умови для підготовки конкурентоспроможних артистів на глобальному рівні [7].

Пандемія COVID-19 суттєво змінила освітній процес, зумовивши швидкий перехід від традиційного навчання до цифрових форматів. У цьому контексті особливого значення набуває аналіз міжнародного досвіду використання онлайн-платформ у вищій школі. Міжнародний досвід упровадження цифрових платформ у закладах вищої освіти представлений у працях А. Абуассни (2020), С. Дхавана (2020), Р. Чана, К. Бісти та І. Аллена (2021), де доведено трансформаційний вплив онлайн-навчання на освітню систему в умовах пандемії. Позитивні результати такого підходу підкреслили актуальність і ефективність переходу від традиційної моделі навчання до мобільної і відкритої для суспільства [10, 1–23; 11].

Адаптація цифрових технологій та інновацій у навчанні вокалу стала основою для розробки нових освітніх стратегій у мистецьких закладах Європи та США. У цих практиках активізується розвиток творчої свободи студента з упровадженням структурованих освітніх програм, які інтегрують психологічні тренінги для подолання

сценічної тривожності, культурологічні блоки для осмислення репертуару та медіа-інструменти для створення сценічного образу [4].

Для української мистецької освіти важливим завданням є врахування цього досвіду і його адаптація до національного контексту. В українському науковому полі питання цифровізації мистецької освіти розкрито у працях І. Кдирової, акцент на ролі цифрових платформ у дистанційному навчанні на європейському досвіді впровадження інноваційних технологій у сфері культури та мистецтва зробив А. Григоренко [8].

Важливим є аспект культурологічного та мультикультурного виміру освіти. У статті Х. Ченга та Л. Девіса (2019) проаналізовано роль мультикультурних підходів у педагогіці, що особливо актуально для викладання естрадного співу, орієнтованого на інтерпретацію творів різних традицій [12, 219–236]. Науковці звертають увагу на інтерактивні методи як засіб формування академічної доброчесності, що перегукується з проблемою етичного виховання здобувачів освіти.

Загалом, аналіз сучасних публікацій дозволяє стверджувати, що:

- цифрові та імерсивні технології (VR/AR, онлайн-платформи, цифрові історії) активно впроваджуються у навчальний процес;
- існує потреба у розробці методичних рекомендацій саме для викладання мистецьких дисциплін, де поєднуються вокально-технічні, сценічні, психологічні та культурологічні компоненти;
- більшість досліджень концентрується на загальних підходах до цифровізації, тоді як системна інтеграція інновацій у викладання естрадного співу залишається недостатньо розробленою.

Технології з широким спектром інноваційних інструментів активно змінюють мистецьку освіту, зокрема сферу викладання естрадного співу. Вони стали ключовим елементом модернізації освітніх програм, оскільки дозволяють оптимізувати процес навчання, зробити його більш інтерактивним і персоналізованим, підвищити ефективність засвоєння матеріалу, а також забезпечити доступ до освітніх ресурсів у режимі реального часу.

У практиці підготовки вокалістів значну роль відіграють цифрові платформи для дистанційного навчання. Під час пандемії COVID-19 Zoom (створений у США у 2011 році) і Google Classroom (2014) стали універсальними інструментами для занять зі співу. Вони широко використовувалися в провідних університетах світу – Стенфорді, Гарварді, Берклі, а також у музичних школах і консерваторіях. Для студентів-співаків ці платформи допомогли зберегти навчальний процес, відкрили нові формати колаборацій: дистанційні ансамблі, спільні записи, онлайн-майстер-класи [10].

Воєнний стан в Україні став потужним чинником, що докорінно змінив організацію освітнього процесу у сфері мистецької та музичної педагогіки. Освітня система зіткнулася з необхідністю швидкої адаптації до нових умов, де цифрові технології й дистанційні формати стали не винятком, а правилом.

Таблиця 1

Ризики та виклики освітнього процесу під час воєнного стану

1.	<i>Технічні обмеження</i>	Перебої з електропостачанням та інтернет-зв'язком знижують стабільність освітнього процесу, ускладнюють організацію синхронних занять.
2.	<i>Зниження емоційного ресурсу</i>	Війна підвищує рівень тривожності як у викладачів, так і у студентів, що впливає на їхню продуктивність та психологічну стійкість.

3.	<i>Втрата комунікації</i>	<i>традиційної</i>	Обмеженість очних занять зменшує можливості для безпосередньої вокальної взаємодії, ансамблевої практики та сценічного досвіду.
4.	<i>Дисбаланс можливостей</i>	<i>цифрових</i>	Не всі учасники освітнього процесу мають рівний доступ до сучасних технологій і якісного обладнання для музичної роботи.

Надзвичайні умови життя і навчання активізували процеси адаптації [13]. Відбулося *прискорене впровадження нових технологій*. Війна стала каталізатором для широкого використання цифрових платформ (Zoom, Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams), а також спеціалізованих музичних сервісів, які раніше використовувалися обмежено. Активізувався розвиток мобільності. Студенти й викладачі отримали досвід навчання та співпраці у віддалених форматах, що сприяло створенню міжнародних академічних контактів і залученню закордонної підтримки.

Рефлексією на воєнний стан в Україні стала *міжнародна солідарність*. Численні університети та мистецькі інституції Європи та світу відкрили доступ до онлайн-курсів, стипендій і спільних проєктів, що розширює горизонти української мистецької освіти. Так, Університет музики та виконавських мистецтв у Відні (MDW) реалізує програми співпраці з українськими студентами через «*Music and Minorities Research Center*» під керівництвом професорки Урсули Хеметек. Європейська асоціація консерваторій (АЕС) запустила ініціативу «*Safeguarding the Musical Heritage of Ukraine*», надаючи українським викладачам і студентам доступ до міжнародних семінарів та вебінарів. Королівський коледж музики в Лондоні запропонував безкоштовні дистанційні курси для українських студентів у рамках підтримки під час війни. Крім того, культурні осередки, як-от Goethe-Institut і British Council, відкрили спеціальні стипендіальні програми для представників творчих спеціальностей з України, що позитивно впливає їхньому залученню до міжнародних мистецьких мереж.

Навчання в умовах війни сформувала у студентів низку нових компетентностей: навички адаптивності, психологічної стійкості та вміння використовувати інноваційні інструменти навіть у кризових обставинах.

У сучасних умовах воєнного стану цифрові технології стали засобом збереження освітнього процесу і каталізатором пошуку нових методичних рішень у викладанні естрадного співу. Викладачі активно інтегрують онлайн-платформи (Zoom, Google Meet, Moodle, Soundtrap, BandLab) для роботи зі студентами, щоб відпрацювати вокальні партії дистанційно, здійснювати колективне аранжування та аналіз виконання. Наприклад, використання спеціалізованих додатків для обробки звуку та запису допомагає студентам одразу оцінити темброві й динамічні особливості власного голосу. Онлайн-концерти та віртуальні вокальні батли, що стали поширеними у студентському середовищі під час війни, формують нову культуру сценічної практики та підтримують мотивацію молодих виконавців.

Наведені приклади інноваційних підходів викладання і навчання дають можливість стверджувати, що цифрові інструменти компенсували обмеження офлайн-занять і відкрили простір для експериментів в естрадному виконавстві: від створення кавер-версій у дистанційних ансамблях до реалізації авторських проєктів у соціальних мережах. Покращився навчальний і творчий досвід. Попри важкі випробування для населення України, воєнний стан актуалізував проблеми та ризики освітнього процесу та став поштовхом для народження нових стратегій у викладанні естрадного співу. Поєднання інноваційних технологій із міжнародною підтримкою та культурною місією

українських артистів сформували парадигму мистецької освіти, у якій криза стає стимулом для розвитку й оновлення.

Таблиця 2

Вплив воєнного стану на інноваційні педагогічні практики

Аспект	Ризики	Можливості
Технічна база	Перебої з електропостачанням та інтернетом; відсутність якісного обладнання у студентів та викладачів.	Прискорене впровадження цифрових платформ; розвиток навичок роботи з різними технологічними рішеннями.
Психологічний стан	Високий рівень тривожності та емоційного виснаження учасників освітнього процесу.	Формування стійкості, здатності працювати у стресових умовах; інтеграція психологічної підтримки у навчальний процес.
Комунікація та взаємодія	Обмеження живого вокального спілкування, втрата ансамблевих та сценічних практик.	Використання VR/AR-технологій для симуляції виступів; розвиток дистанційних форм колаборації.
Доступність освіти	Цифрова нерівність: нерівний доступ до ресурсів і можливостей для навчання.	Мобільність і гнучкість: можливість навчатися з будь-якої точки світу; розширення міжнародних освітніх зв'язків.
Міжнародний контекст	Залежність від зовнішньої допомоги може призводити до нестабільності освітніх програм.	Міжнародна солідарність: доступ до онлайн-курсів, грантів, програм підтримки; інтеграція у глобальний освітній простір.

Таким чином, інноваційні педагогічні практики у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва ефективно компенсують відсутність очного навчання і відкривають нові можливості для творчої взаємодії.

Особливо цінним для нашої теми є акцент на тому, що дистанційний формат може стати основою для інновацій у викладанні естрадного співу. Кдирова І. О. наголошує на важливості інтерактивності та мультимедіа, які здатні зробити навчання більш динамічним та продуктивним [7, 273-281]. Використання відеоаналізу студентських виконань, організація віртуальних майстер-класів і цифрових колаборацій сприяють розвитку навичок саморефлексії, сценічної виразності та комунікаційної компетентності. На сучасному етапі дистанційна модель поступово трансформується з «альтернативного виходу» у повноцінний освітній ресурс, здатний підтримувати і навіть посилювати якість мистецької освіти.

У сфері музичної освіти позитивно зарекомендувала себе модель *змішаного навчання (Blended Learning)*, яка синтезує живе виконання у класі з онлайн-форматами. Сам термін з'явився у 1990-х роках у працях, присвячених впровадженню комп'ютерних технологій в освіту. Університет Берклі (США) одним із перших почав застосовувати її у підготовці музикантів ще у 2000-х роках, а нині вона активно використовується й в Україні на курсах естрадного співу. Змішане навчання особливо актуальне в класі естрадного співу, вокального ансамблю та аранжування. Студенти можуть тренувати

вокальні навички очно з педагогом, а онлайн отримувати завдання з аранжування, слухового аналізу, цифрового запису чи участі у віртуальних ансамблях.

Ефективна практика змішаного навчання набуває особливого значення в умовах воєнного стану, коли повітряні тривоги та інші надзвичайні обставини можуть у будь-який момент перервати заняття. У таких ситуаціях онлайн-формат стає альтернативою, зокрема для курсів групових занять, де задля безпеки уникають великого скупчення студентів. Зразком збалансованої системи змішаного навчання є КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського» у Києві, де гармонійно інтегровано дистанційні та очні форми роботи, що дозволяє забезпечити безпеку і безперервність освітнього процесу навіть в екстремальних умовах.

Мобільне навчання, що набуло поширення у 2010-х роках, також увійшло в практику вокальної освіти. Додатки для тренування слуху, постановки голосу та ритмічних вправ (наприклад, EarMaster, Yousician) інтегруються в індивідуальну роботу студентів задля розширення навчання поза межами аудиторії. Цифрові платформи EarMaster та Yousician виступають як ефективні інструменти доповнення традиційних методик навчання.

Платформа EarMaster створена для цілеспрямованого розвитку музичного слуху, ритмічного відчуття та навичок сольфеджіо. Програмне забезпечення пропонує широке коло інтерактивних вправ: від розпізнавання інтервалів і акордів до ритмічних диктантів та вокальних завдань із миттєвою оцінкою точності. Завдяки автоматизованому аналізу результатів студенти мають можливість коригувати інтонацію й ритм у режимі реального часу, вибудовувати індивідуальну траєкторію вдосконалення. Такий підхід актуальний і для вокалістів естрадного профілю, адже забезпечує системне формування базових професійних умінь.

Інший ресурс, Yousician, орієнтований на більш широкий спектр користувачів — від початківців до професійних виконавців. Його особливість полягає у «гейміфікованому» підході: послідовність рівнів і завдань підвищує мотивацію студентів. Програма охоплює кілька напрямів — гітара, фортепіано, бас, укулеле та вокал. Використовуючи мікрофон, Yousician здійснює миттєвий зворотний зв'язок щодо правильності інтонації та ритму. Студент має можливість ефективно коригувати виконання. У контексті викладання естрадного співу самостійне тренування підсилює розвиток вокальних навичок поза межами аудиторії.

EarMaster функціонує як платформа з акцентом на академічну підготовку й розвиток слухових компетенцій, а Yousician більше відповідає вимогам популярної музичної практики, орієнтованої на інтерактивність і залучення широкої аудиторії. У поєднанні ці ресурси утворюють цілісну систему: перший забезпечує фундаментальність і глибину музично-теоретичної підготовки, а другий — динаміку й мотивацію в щоденних вокально-інструментальних заняттях.

У процесі підготовки майбутніх естрадних виконавців аудіальні цифрові платформи значно доповнюють традиційні методики викладання, відкривають нові можливості для індивідуалізації безперервного освітнього процесу, розвивають творчість і стимулюють професійне зростання. За свідченням провідного українського фахівця у сфері звукової режисури Олександра Федоренка, саме співаки-початківці досягли вражаючих результатів після відносно короткого періоду індивідуальних занять у цифрових середовищах. Записи у студійних умовах показали більш акустично якісний вокал, кращий дикційний консенсус та точність інтонаційного відтворення вокальних творів.

У цьому контексті показовим є приклад молодої української співачки Діани Тайманової, яка під час воєнного стану створила власний авторський проєкт «Пісні з укриття» [14]. Вона записувала вокал самостійно, в умовах обмеження пересування та постійних повітряних тривог — буквально у кладовці, пристосованій під імпровізовану

студію. Попри відсутність професійного обладнання, результат вразив якістю акустики, дикційною чіткістю й інтонаційною точністю, що підтверджує можливість сучасних цифрових інструментів у формуванні професійних компетентностей навіть у надзвичайних обставинах. З огляду на зазначене, можемо зробити висновок, що дистанційна практика з цифровими інструментами здатна формувати професійні компетентності навіть у кризових умовах.

Окрему нішу в сучасній вокальній педагогіці посідає *штучний інтелект (AI)*. Він використовується для персоналізації навчання, аналізу якості вокального виконання та створення індивідуальних програм підготовки студентів. Зокрема, експерименти у Стенфорді та Единбурзі показали, що AI може оцінювати інтонацію, тембр і динаміку співу, надаючи студентам рекомендації у режимі реального часу.

Штучний інтелект використовують як інструмент об'єктивного оцінювання у вокальній педагогіці. Одним із показових прикладів таких розробок є дослідження Д. Хуана (2024), присвячене створенню системи об'єктивного аналізу вокального виконання [15]. Хуан довів, що AI може виступати ефективним помічником у вокальній педагогіці. Використовуючи методи акустичного аналізу — логарифмічний Mel-спектр для виокремлення звукових ознак, моделювання сигналів та мережі з радіально-базисними функціями для оцінювання, дослідник сформував цілісну систему контролю якості співу. Ця система здатна аналізувати три ключові параметри: інтонацію, ритм і тембр, забезпечуючи високу точність результатів (95% для інтонації, 93% для ритму та 89% для тембру).

Також AI розглянуто як інструмент технічного вимірювання та методичний ресурс у викладанні. По-перше, студенти отримують миттєвий зворотний зв'язок щодо якості власного співу. По-друге, викладачі об'єктивно фіксують динаміку розвитку учнів. Педагог має можливість побудувати індивідуальні програми навчання, уникаючи суб'єктивності в оцінюванні. По-третє, технологія сприяє самостійній роботі студентів, адже дозволяє тренуватися поза межами аудиторії.

Можемо констатувати, що штучний інтелект поступово формує новий сегмент у вокальній педагогіці, де цифрові технології виконують роль каталізатора якісних змін. Вони звичайно не замінюють традиційного навчання, але суттєво його доповнюють, надаючи об'єктивні критерії для аналізу та сприяючи розвитку професійних навичок. На нашу думку, у майбутньому подібні системи стануть невід'ємною частиною методики підготовки естрадних і академічних співаків, які тримають баланс між творчістю та точністю, традицією та інноваціями.

Висновки

У сучасній Україні технології та цифрові інструменти стали незамінними елементами освітнього процесу, особливо в умовах воєнного стану. Кризова ситуація, спричинена повномасштабною війною, хоча і загострила потребу у збереженні освітньої системи, але й прискорила впровадження дистанційних і змішаних форматів навчання. Це стосується не тільки загальної середньої чи вищої освіти, а й спеціалізованої мистецької підготовки, зокрема у сфері естрадного співу.

Цифрові платформи Zoom, Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams стали основними інструментами безперервності освітнього процесу. За їх допомогою є технічна можливість організовувати онлайн-уроки вокалу, майстер-класи, консультації з викладачами, індивідуальні заняття з постановки голосу. Для студентів мистецьких спеціальностей доступ до лекцій важливий, але основне — це практика, спів, завантаження фонограм, запис власних виконань і отримання детального зворотного зв'язку від педагогів.

У мистецьких університетах України вже є низка прикладів успішного впровадження інноваційних технологій:

Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського (Київ) у період повітряних тривог організувала заняття онлайн, використовуючи Zoom та Google Meet для збереження ритму освітнього процесу навіть під час евакуацій у сховища.

Академія мистецтв імені Павла Чубинського (Київ) адаптувала свої заняття до змішаного формату *Blended Learning*, запровадила відеолекції з цифровими платформами для звукозапису (*BandLab, Soundtrap*), що допомогли студентам дистанційно виконувати практичні завдання.

Київський університет культури і мистецтв розробив цифрові курси з естрадного співу з використанням інтерактивних методів і відеоконференцій для аналізу сценічних виступів студентів.

Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського, попри обстріли, продовжував підготовку вокалістів через Moodle і Microsoft Teams, де викладачі створювали віртуальні класи для роботи над репертуаром.

Крім традиційних платформ, у мистецькій освіті активно використовуються спеціалізовані ресурси:

- онлайн-студії звукозапису (*BandLab, Soundtrap*), які дали можливість студентам експериментувати з аранжуванням і створювати авторські композиції;
- мобільні додатки для тренування слуху та голосу (*EarMaster, Vocal Pitch Monitor*), що стали важливим інструментом самостійної роботи під час ізоляції;
- VR/AR-технології для моделювання сценічного простору, апробовані у пілотних програмах українських університетів.

Особливої актуальності набули питання психологічної адаптації. Викладачі естрадного співу, зокрема заслужені артисти й професори провідних українських вишів, використовували онлайн-формати не лише для навчання, а й для психологічної підтримки студентів у складних умовах війни. Наприклад, науково-педагогічні працівники Академії мистецтв імені Павла Чубинського та Київської муніципальної академії естрадного та циркового мистецтва впроваджують індивідуальні психологічно орієнтовані заняття з вокалу: працюють над голосом і стабілізацією емоційного стану.

Аналіз сучасних підходів до викладання естрадного співу засвідчує, що інноваційні педагогічні практики поступово формують нову модель мистецької освіти, у центрі якої — поєднання цифрових технологій, психологічної підготовки та культурологічного осмислення репертуару. Виявлено, що сучасне викладання естрадного співу формується на міждисциплінарній основі: воно має мистецтвознавчі, культурологічні, психологічні та цифрові складові.

Доведено, що цифрові платформи й інноваційні інструменти відкривають нові можливості для інтерактивного навчання, дистанційної співпраці та творчої самореалізації студентів. В умовах війни ці технології стали основним механізмом забезпечення безперервності освіти. Вони надали можливість підтримувати комунікацію та організувати навчальний процес навіть у надзвичайних ситуаціях.

З'ясовано, що поєднання психологічних і культурологічних підходів сприяє подоланню сценічної тривожності, розвитку впевненості й формуванню у студентів здатності до інтерпретації естрадної пісні як культурного тексту. В умовах війни саме психологічна стійкість і культурна саморефлексія стали важливими факторами збереження професійної ідентичності майбутніх виконавців.

До переваг впровадження інноваційних методик у практику викладання естрадного співу належать індивідуалізація навчання, розвиток цифрових і творчих компетентностей, зростання доступності освіти. Проте *серед ризиків* слід виокремити:

- залежність від технічних ресурсів та інтернет-зв'язку, що є особливо актуальним під час воєнних дій;
- ризик зниження якості «живої» вокальної взаємодії;
- емоційне виснаження викладачів і студентів через кризовий контекст.

Водночас, саме війна підштовхнула до більш швидкої інтеграції інновацій, що стало каталізатором розвитку нових освітніх стратегій.

Отже, дослідження засвідчило, що розвиток інноваційних педагогічних практик у сфері естрадного співу є ключовим чинником збереження і водночас оновлення мистецької освіти в умовах суспільних трансформацій. Поєднання цифрових інструментів, психологічної підтримки та культурологічного аналізу створили гнучкі освітні моделі, що здатні відповідати викликам війни, глобалізації та цифрової доби. Такі моделі формують нове покоління виконавців, які не лише оволодівають професійними навичками, але й виступають носіями культурної пам'яті, провідниками діалогу культур і посланцями толерантності в кризових ситуаціях.

Список використаних джерел

1. Kdyrova I., Diakiv V., Koval O., Voitenko I. (2025). The Role of Cultural and Ethnic Identity in Contemporary Media Dynamics: Market Potential and Influence. *Salud, Ciencia y Tecnología - Serie de Conferencias*. 2025. Vol. 4. Article 1459. DOI: <https://doi.org/10.56294/sctconf20251459>
2. Al-Ansi, A., et al. (2023). Analyzing augmented reality (AR) and virtual reality (VR) recent development in education. *International Journal of Novel Research and Development*, 8(10), 388-395. URL: <https://www.ijnrd.org/papers/IJNRD2310388.pdf>
3. Dobrovolska, R., Kdyrova, I., Demeshko, N., Dossanova, K., & Martsenkivska, O. (2025). Strategies for the Preservation of Cultural Heritage through Art and Education: A Comprehensive Approach and Evaluation of Effectiveness. *International Journal on Culture, History, and Religion*, 7(1), 124-144. <https://doi.org/10.63931/ijchr.v7i1.98>
4. Мозговий М. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні : дис. канд. мистецтвознав. : 17.00.01. Київ, 2007. 192 с.
5. Ороновський А. І., Цап Г. В., Ороновська Л. Д. Окремі аспекти розвитку української естрадної пісні у постколоніальний період кінця ХХ – початку ХХІ століття. *Мистецтвознавчі записки*. 2021. Вип. 40. С. 145-152.
6. Drott E. From Studies of Protest Music to Protest Music Studies: Mapping a Field That Doesn't (Yet) Exist // *Music Research Annual*. 2023. № 4. URL : <https://musicresearchannual.org/drott-protest-music-studies/>
7. Kdyrova, I. O. (2022) Digital platforms in a distance learning environment: an educational trend or the need of the hour. *Journal of Curriculum and Teaching*, 11(7), 273-281. DOI: <https://doi.org/10.5430/jct.v11n8p273>
8. Григоренко А. В. Вітчизняний та закордонний досвід впровадження імерсивних технологій у підготовку майбутніх педагогів. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2024. № 7. DOI: <https://doi.org/10.57125/pedacademy.2024.06.29.15>
9. Дорош Т.Л. Дистанційний освітній процес у системі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Харків, Україна: ФОП Панов А. М., 2021. URL: <http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789202021.pdf>.
10. Abuhassna, H. et al. (2020). Development of a new model on utilizing online learning platforms to improve students' academic achievements and satisfaction. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 17(1), 1-23. DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-020-00216-z>
11. Chan, R. Y., Bista, K., & Allen, R. M. (2021). *Online teaching and learning in higher education during COVID-19: International perspectives and experiences*. Routledge.
12. Cherng, H.-Y. S., & Davis, L. A. (2019). Multicultural Matters: An Investigation of Key Assumptions of Multicultural Education Reform in Teacher Education. *Journal of Teacher Education*, 70(3), 219-236. DOI: <https://doi.org/10.1177/0022487117742884Cherng>

13. Редько К. Ю. Післявоєнне відновлення науки та освіти: уроки Японії, Китаю, США для України. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 21. С. 69-78. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.21.69>
14. Taimanova D. Songs from the Shelter [Audio project]. Kyiv, 2022. URL: <https://www.deezer.com/en/album/294160102> (accessed: 20.09.2025).
15. Huang D. An objective evaluation method of vocal singing effect based on artificial intelligence technology [Електронний ресурс] / D. Huang. 2024. URL: https://www.researchgate.net/publication/384831782_An_objective_evaluation_method_of_vocal_singing_effect_based_on_artificial_intelligence_technology